

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH AKADEMIA KUJAWSKO-POMORSKA W BYDGOSZCZY
(POLSKA)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VI Міжнародної конференції

16 листопада 2023 року

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 16 від 22 грудня 2023 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – 562 с.

ISBN 978-617-8171-03-2

У матеріалах VI Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8171-03-2

© КНУБА, 2024

2. Берлач А.І., Кондрюкова В.В. Конфліктологія: навч. посіб. для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2017. 203 с.

3. Ващенко І.В., Кляп М.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. Київ: Знання, 2020. 408 с.

4. Герасіна Л.М., Требін М.П., Воднік В.Д. та ін. Конфліктологія: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 128 с.

УДК 378. 147

Бондарук Богдан Юрійович,

здобувач вищої освіти групи ПНБ-22,

Київського національного університету будівництва і архітектури;

науковий керівник: Корчова Галина Леонідівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПРИЙОМІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Гуманістична спрямованість сучасної освіти полягає у розвитку здобувачів їх особистісних якостей, їх креативності, активності, ініціативності, самостійності . Досягнення такої мети залежить від змісту і методики навчання майбутніх фахівців.

Метод фішбоун є одним з таких інноваційних методів навчання.

Фішбоун (з англ. означає «рибна кістка» або «скелет риби») – це один з найбільш ефективних методів, який можна використовувати тоді, коли необхідно встановити причинно-наслідкові зв'язки між об'єктом аналізу і факторами, здійснити обґрунтований вибір, розвинути навички роботи з інформацією, навчити вирішувати проблеми тощо. Метод створений японським вченим Каора Ісікава який запропонував його у 1952 році як доповнення до існуючих методик логічного аналізу та покращення якості

процесів у промисловості Японії, а також спрямований на розвиток критичного мислення учнів в наочно-змістовній формі [1]. Сьогодні метод “риб’ячої кістки” або “риб’ячого скелету” знайшов своє використання і в освіті. В основі Фішбоуна лежить схематична діаграма у формі риби-скелета. Схема Фішбоун є графічним зображенням, що дозволяє наочно продемонструвати і визначити у процесі аналізу причини конкретних подій, явищ, проблем і відповідні висновки або результати обговорення.

Цей метод дозволяє: організувати роботу учасників в парах або групах; розвивати критичне мислення; візуалізувати взаємозв’язку між причинами і наслідками; ранжувати фактори за ступенем їх значущості. За допомогою схеми можна знайти рішення з будь-якої розглянутої складної ситуації, при цьому виникають щоразу нові ідеї. Ефективним буде її застосування під час «мозгового штурму».

Схема Фішбоун може бути складена заздалегідь. Її можна зробити на ватмані або на дошці із кольоровими технічними засобами. Залежно від вікової категорії учнів, бажання і фантазії вчителя схема може мати горизонтальний або вертикальний вигляд. Для молодшого шкільного віку підійде більш природна форма риби – горизонтальна. По завершенню її заповнення разом з учнями можна зобразити фігуру вздовж скелета і загадати бажання, щоб золота рибка і надалі допомагала вирішити будь-яку життєву проблему.

Схема включає в себе чотири основні блоки, представлені у вигляді голови, кісток та хвоста риби. Кожна з них відповідає за конкретні складові: голова – тема, питання або проблема, що підлягає аналізу; верхні кістки (або ті, що розміщені з правого боку при вертикальному положенні схеми) – основні поняття теми та причини виникнення проблеми; нижні кістки (або ті, що підтвердженням певних причин чи понять, вказаних у схемі; хвіст – відповідь на поставлене питання, висновки. Найважливіші поняття треба розміщувати ближче до голови. Всі записи повинні бути короткими, точними, лаконічними і відображати лише суть понять. Схема Фішбоун може бути використана в якості окремо застосовуваного методичного прийому для

аналізу будь-якої ситуації, або виступати стратегією цілого уроку. Найефективніше її застосовувати під час уроку узагальнення і систематизації знань, коли матеріал по темі вже пройдено і необхідно привести всі вивчені поняття в струнку систему, що передбачає розкриття і засвоєння зв'язків і відносин між її елементами.

Роботу щодо заповнення схеми можна проводити в індивідуальній чи груповій формі.

Важливим етапом застосування технології Фішбоун є презентація отриманих результатів заповнення. Вона повинна підтвердити комплексний характер проблеми у взаємозв'язку всіх її причин і наслідків. Іноді при заповненні схеми учні стикаються з тим, що причин обговорюваної проблеми більше, ніж аргументів, які підтверджують її наявність. Це виникає внаслідок того, що припущень і в житті завжди більше, ніж підтверджуючих фактів. А тому деякі нижні кісточки можуть так і залишитися незаповненими. Далі в ході уроку вчитель самостійно визначає дії – пропонує або і далі досліджувати проблему, або спробувати визначити її рішення. Оволодівши технологією Фішбоун, вчитель може з успіхом її застосовувати на будь-якому уроці. Найбільш популярною вона є серед вчителів-філологів або істориків. Етап уроку із застосуванням методу Фішбоун набуває дослідний характер[1].

Отже, використання технології Фішбоун розвиває навички: роботи індивідуальної та групах, аналізу дій, тексту, ситуацій, зображень, виділяти основні проблеми і шукати їх причини, узагальнювати і робити висновки. Отже, шляхом використання даного методу, досягається головна мета методу – стимулювати творче і розвивати критичне мислення учнів, що відповідає головній задачі сьогоденної професійної.

Список використаних джерел

1. Технологія розвитку критичного мислення при викладанні спецдисциплін (метод «Фішбоун» - скелет риби). URL: <https://vseosvita.ua/library/statta-tehnologia-rozvitku-kriticnogo-mislenna-privikladanni-specdisciplin-metod-fisboun-skelet-ribi-74749.html>

2. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / М.В. Руденко, Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова. – Київ: КНУБА, 2022. – 296 с.

3. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. – Київ: КНУБА, 2021. – 156 с.

УДК 159.49

Воронін Євгеній Андрійович,

здобувач вищої освіти навчальної групи ФКМ-23-1

Державного податкового університету;

науковий керівник: Деніжна Світлана Олександрівна,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології, педагогіки та соціології

Державного податкового університету

ПРОЯВИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

У теперішніх реаліях важливо уважно ставитись до свого психічного здоров'я та емоційного стану. Адже агресивна війна «країни боліт» проти України, безупинні інформаційні атаки на наші системи, тривалі маніпуляції людьми через різноманітні засоби масової комунікації та безпосередньо через спілкування, тяжкі втрати – це все призводить до того, що громадяни нашої країни починають страждати або уже страждають від різноманітних хронічних стресових чинників. На сьогодні, майже 35% громадян має виражену посттравматичну симптоматику.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) може з'явитись у кожного, хто переживав певний травматичний досвід. Наприклад, людина стала свідком/учасником воєнних дій, терактів, позбавлення волі, викрадення людини, булінгу, сексуального насильства, ДТП та інше. Тому важливо знати деяку інформацію про ознаки ПТСР та можливості його розвитку.

ТЕЗИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧІВ

*Адаменко Святослав Сергійович, науковий керівник: Сова Маргарита
Олександрівна*

УМОВИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ464

*Батюк Олена Ігорівна, науковий керівник: Деніжна Світлана
Олександрівна*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....468

*Білецька Діана Сергіївна, Василенко Дмитро Олегович, науковий керівник:
Нежинська Олена Олександрівна*

ПРИРОДА КОНФЛІКТУ В АНТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ.....471

Бондарук Богдан Юрійович, науковий керівник: Корчова Галина Леонідівна
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПРИЙОМІВ В ОСВІТНЬОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ)
ОСВІТИ.....476

*Воронін Євгеній Андрійович, науковий керівник: Деніжна Світлана
Олександрівна*

ПРОЯВИ ПОСТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ В УМОВАХ
ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....479

*Корж Тетяна Сергіївна, Гулієва Земфіра Натігівна, науковий керівник:
Нежинська Олена Олександрівна*

СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ ЯК СПОСІБ ЇХ
ВИРІШЕННЯ.....482

Лемешко Дмитро Ігорович, науковий керівник: Корчова Галина Леонідівна
РОЛЬ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОЦЕСІ.....486

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної конференції

(Київ, 16 листопада 2023 року)

Підписано до друку 04.01.2024 р.

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 6554 від 26.12.2018 р.

Формат 60×84/16. Наклад 100 пр. Ум. друк. арк. 36,8. Зам. № 05-8.

Виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.